

Učebné osnovy

Tvoria vlastný didaktický program vzdelávania pre každý predmet. Vychádzajú z Inovovaného Štátneho vzdelávacieho programu (platný od 1.9.2015) a reflektujú profil absolventa a zameranie školy.

Názov predmetu	Geografia
Vzdelávacia oblasť	Človek a spoločnosť
Časový rozsah výučby i-ŠVP+ i-ŠkVP	2+0 hod týždenne, spolu 66 vyučovacích hodín
Ročník	Piaty
Škola	ZŠ Lehnice, Školská 840, 930 37 Lehnice
Stupeň vzdelania	ISCED 2
Motto Školského vzdelávacieho programu	Naše storočie bude také, ako si preň vychováme naše deti.
Dĺžka štúdia	5 rokov
Forma štúdia	denná
Vyučovací jazyk	slovenský jazyk

UO osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom i-ŠVP pre príslušný vzdelávaci predmet.

<https://www.minedu.sk/data/att/7530.pdf>

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Učebný predmet geografia rozvíja u žiakov poznanie o výnimočnosti a jedinečnosti planéty Zem. Pomáha správne pochopiť podstatu javov a procesov, ktoré na Zemi prebiehajú a uvedomiť si princípy, na ktorých je postavená existencia života. Štúdium geografie umožňuje žiakom spoznávať krajinu v celej svojej komplexnosti a zložitosti. Podporuje snahu porozumieť vzťahom medzi jednotlivými zložkami a prvkami krajiny a chápať ich silnú vzájomnú previazanosť. Základnou zručnosťou, rozvíjanou v geografii, je práca s mapovými podkladmi v tlačenej a digitálnej podobe. Vedieť mapu vyhľadať, čítať, pracovať s ňou, analyzovať jej obsah a interpretovať ho, orientovať sa v nej a podľa nej v neznámom prostredí, tvoria základ geografického myslenia a vzdelávania. Dôkladné poznanie Zeme je nevyhnutnou podmienkou jej ochrany. Každé miesto na Zemi je osobité. Od iných sa odlišuje typickým podnebím, rastlinstvom, živočíšstvom, ale aj obyvateľmi s vlastným jazykom, kultúrou a spôsobom života. Tolerancia žiakov k inakosti predpokladá pochopenie podstaty príčin rôznorodosti a rozmanitosti jednotlivých krajín. Vyžaduje úctu k princípom demokracie a občianskej slobody, ktorých nerespektovanie môže viesť k vojnovým konfliktom a globálnym katastrofám. Geografia zohráva v tomto smere nezastupiteľnú úlohu. Zdôrazňuje súvislosti a nie vždy jasnú prepojenosť príčin s dôsledkami. Formuje osobnosť mladého človeka upozorňovaním na podobnosť, ale aj zvláštnosti popisovaných regiónov, ktoré porovnáva so Slovenskom, pričom poukazuje na jeho jedinečnosť v kontexte Európy, či sveta.

CIELE PREDMETU

Geografia rozvíja súbor kľúčových kompetencií, ktoré majú prevažne priestorový a integrujúci charakter. Považuje sa za ne súbor vedomostí, zručností a schopností, ktoré vie žiak správne skombinovať a tak porozumieť, interpretovať a prakticky využívať danosti krajiny.

Ciele geografie v 5. ročníku:

- rozvíjať chuť učiť sa
- rozvíjať schopnosť objavovať a snahu vysvetľovať,
- všímať si priestor, v ktorom žijeme a jeho zmeny,
- prejavovať záujem o spôsob života ľudí v rôznych častiach sveta,
- vedieť čítať mapu, orientovať sa na nej a podľa nej v praxi – plány miest, autoatlas...
- vnímať jedinečnosť prírodných javov a výtvorov na Zemi a vysvetliť prírodné javy na základe vedomostí,
- rozumieť grafom a diagramom,

- hľadať riešenia na otázky, hľadať informácie, svoje riešenia problémov interpretovať (riešiť projekt a prezentovať ho)
- diskutovať a návrhoch
- oceniť krásu kultúrnych pamiatok, naučiť sa vážiť si ich a chrániť

OBSAH A TÉMY

V 5. ročníku sú obsahom štúdia geografie základné zákonitosti, ktoré sú interpretované v praktickej rovine a poskytované motivačným spôsobom.

Obsahové témy:

OBJAVOVANIE NAŠEJ PLANÉTY

Tvar Zeme, naša planéta vo vesmíre (20 hod)

Tvar Zeme

Naše miesto vo vesmíre

Mesiac – prirodzená družica Zeme

Pohyby Zeme – prečo sa striedajú noc a deň

Pohyby Zeme – prečo sa striedajú ročné obdobia

Objavovanie Zeme a vesmíru (6 hod)

Povrch Zeme

Cesty objaviteľov do rôznych častí Zeme

Objavovanie vesmíru a využitie kozmonautiky

MAPA A GLÓBUS (10 hod)

Čo môžeme vidieť na glóbose

Čo môžeme vidieť na mape

Merania na mapách

Prečo je na Zemi rôzny čas?

CESTUJEME A SPOZNÁVAME NAŠU PLANÉTU

Najkrajšie miesta na Zemi, ktoré vytvorila príroda (20 hod)

Cesta do hlbín Zeme

Sopky – okná do hlbín Zeme

Ohnivé miesta na Zemi a zemetrasenie

Činnosť vody – život rieky

Činnosť ľadovca

Činnosť vetra

Atmosféra – vzdušný obal Zeme

Aké bude počasie?

Rozmanité krajiny Zeme

Dažďové pralesy

Polárne krajiny

Život vo vysokých pohoriach

Najkrajšie miesta na Zemi, ktoré vytvoril človek (7 hod)

Mestá a dediny

Pamiatky UNESCO

Projekt (3 hod)

POŽIADAVKY NA VÝSTUP

Požadovaný výstup žiakov z geografie v 5.ročníku:

- orientovať sa na mape podľa zemepisných súradníc
- orientovať sa v pláne mesta, autoatlase, v mape alebo pláne na internete
- vedieť čítať mapy všeobecnogeografické, tematické a rozumieť im
- interpretovať údaje získané z grafu, diagramu

- vysvetliť príčiny striedania dňa a noci, striedania ročných období a uviesť dôsledky pohybov Zeme na prírodné procesy
- vysvetliť vznik časových pásiem
- počítat' vzdialenosti medzi dvoma miestami na Zemi grafickou mierkou
- podľa príkladov vedieť vysvetliť ako vzniká pohorie, sopka, zemetrasenie, skalné mesto, kaňon, rieka, ľadovec, púšť, dažďový prales, uviesť príklady
- pripraviť projekt, vypracovať a odprezentovať ho
- diskutovať o geografických zaujímavostiach – prírodných a kultúrnych
- získavať údaje zo zdrojov, využívať internet, odbornú literatúru
- tvoriť mentálne mapy so symbolmi

Z hľadiska rozvoja spôsobilostí a kompetencií je požadovaný výstup žiakov z geografie v 5. ročníku zameraný na rozvíjanie funkčnej gramotnosti v oblastiach:

- ❖ **čitateľskej gramotnosti** – čítať s porozumením odborný text, vyberať z neho informácie, triediť ich, využívať, prezentovať,
- ❖ získavať údaje z nesúvislých textov – grafov, diagramov máp, tabuliek, štatistických údajov,
- ❖ čítať obrázky, rozvíjať vizuálnu gramotnosť.
- ❖ **prírodovednej gramotnosti** v témach, ktoré sú zamerané na prírodnú časť geografie - pôjde najmä o vysvetľovanie vzniku a procesu prírodných dejov v jednotlivých oblastiach sveta,
- ❖ **kultúrnej gramotnosti** - získavanie informácií o rôznych kultúrach sveta a ich hodnotenie,
- ❖ **matematická gramotnosť** je spojená najmä so štatistikou, vyjadrením údajov humánnej geografie,
- ❖ **mediálna gramotnosť** sa rozvíja u žiakov najmä v častiach regionálnej geografie pri hodnotení vzťahov jednotlivých skupín obyvateľstva medzi sebou, v týchto častiach je potrebné sa zamerať na objektívne spracovávanie informácií.
- ❖ **finančnej gramotnosti** - cieľom je, aby žiaci primerane veku získavali kompetencie nevyhnutné pre finančné a existenčné zabezpečenie seba a svojej rodiny a pre aktívnu účasť na trhu finančných produktov a služieb, pričom nejde len o osvojenie si odbornej terminológie. Žiakov je potrebné pripraviť na vyhľadávanie správnych informácií, kritické myslenie, rozoznávanie potrebného od zbytočného, odlíšenie pravdivého od nepravdivého i efektívne využívanie informácií. Pôjde teda predovšetkým o osvojenie si správnej čitateľskej stratégie a kritické myslenie, ktoré žiaka povedú k zodpovednému rozhodovaniu

<i>Prierezová téma</i>	<i>Ciele a kľúčové kompetencie</i>	<i>Tematický celok</i>
<i>Tvorba projektu a prezentačné zručnosti</i>	<ul style="list-style-type: none"> • naučiť žiakov komunikovať, argumentovať, • používať informácie a pracovať s nimi, riešiť problémy, • pracovať v skupine, prezentovať svoju prácu aj prácu skupiny 	Objavovanie Zeme a vesmíru Povrch Zeme, svetadiely a oceány Najkrajšie miesta na Zemi, ktoré vytvorila príroda Najkrajšie miesta na Zemi, ktoré vytvoril človek Projekt
<i>Osobnostný a sociálny rozvoj</i>	<ul style="list-style-type: none"> • rozvíjať ľudský potenciál žiakov, poskytovať základy pre plnohodnotný a zodpovedný život, • rozvíjať osobné a sociálne spôsobilosti, ktoré spätne podporujú akademický rozvoj • rozvíjať u žiakov sebareflexiu, sebapoznávanie, sebaúctu, sebadôveru, a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie, osobný život a 	Objavovanie Zeme a vesmíru Povrch Zeme, svetadiely a oceány Najkrajšie miesta na Zemi, ktoré vytvorila príroda Najkrajšie miesta na Zemi, ktoré vytvoril človek Projekt

	sebvzdelávanie, • naučiť žiakov uplatňovať svoje práva, ale aj rešpektovať názory, potreby a práva ostatných, • pomáhať žiakom získavať a udržať si osobnostnú integritu, • pestovať kvalitné medziľudské vzťahy, rozvíjať sociálne zručnosti potrebné pre život a spoluprácu, • podporovať svojím obsahom prevenciu sociálno-patologických javov v škole	
<i>Environmentálna výchova</i>	• prispieť k rozvoju osobnosti žiaka tak, že v oblasti vedomostí, zručností a schopností nadobudne schopnosť chápať, analyzovať a hodnotiť vzťahy medzi človekom a jeho životným prostredím na základe poznania zákonov, ktorými sa riadi život na Zemi; poznať a chápať súvislosti medzi vývojom ľudskej populácie a vzťahom k prostrediu v rôznych oblastiach sveta; • pochopiť súvislosti medzi lokálnymi a globálnymi problémami a vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu	Objavovanie Zeme a vesmíru Povrch Zeme, svetadiely a oceány Najkrajšie miesta na Zemi, ktoré vytvorila príroda Najkrajšie miesta na Zemi, ktoré vytvoril človek

METÓDY A FORMY PRÁCE – STRATÉGIE VYUČOVANIA

Názov tematického celku	Stratégia vyučovania	
	Metódy	Formy práce
<i>Objavovanie Zeme a vesmíru</i>	Riešenie problémových úloh: Prečo sa strieda deň a noc? Prečo sa striedajú ročné obdobia? Ako to súvisí s tvarom Zeme? Kedy by sa nestriedali ročné obdobia? Čo by sa stalo, keby Zem nemala tvar gule a keby sa netočila okolo svojej osi? Cinquain, brainstorming, zhľukovanie	Práca v dvojiciach Samostatná práca Kooperatívne učenie Skupinová práca
<i>Povrch Zeme, svetadiely a oceány</i>	Metódy skupinovej práce – vyhľadávanie informácií o cestách moreplavcov. Motivačné rozprávanie, tvorba projektov, využitie IKT.	Skupinová práca Samostatná práca Prezentácia projektu
<i>Mapa a glóbus</i>	Hry s mapou, metódy skupinovej práce, využitie IKT, vychádzka do okolia školy s použitím mapy.	Práca v dvojiciach Skupinová práca Vychádzka
<i>Najkrajšie miesta na Zemi, ktoré vytvorila príroda</i>	Prezentácia obrázkov z vybraných lokalít sveta: pohorie, sopka, vodopád, rieka, kaňon, ľadovec, skalné mesto, obrázky jednotlivých typov krajín. Metódy skupinovej práce, práca na projekte, motivačný	Skupinová práca Samostatná práca Prezentácia projektu Kooperatívne učenie

	rozhovor, využitie IKT.	
<i>Najkrajšie miesta na Zemi, ktoré vytvoril človek</i>	Práca s odbornou literatúrou, vyhľadávanie informácií, prezentovanie návrhov, metódy skupinovej práce, tvorba projektov, využitie IKT.	Skupinová práca Samostatná práca Prezentácia projektu Kooperatívne učenie
<i>Projekt</i>	Tvorba projektu	Prezentácia projektu

UČEBNÉ ZDROJE

Názov tematického celku	Odborná literatúra	Didaktická technika	Materiálne výučbové prostriedky	Ďalšie zdroje
<i>Objavovanie našej planéty</i>	Učebnica geografie pre 5. ročník ZŠ	dataprojektor, notebook, počítač	Mapa ,glóbus, telúrium	Internet, DVD, zemepisné encyklopédie
<i>Mapa a glóbus</i>		Počítač Interaktívna tabuľa	mapa, glóbus	Internet, zemepisné encyklopédie, odborné časopisy
<i>Cestujeme a spoznávame našu Zem</i>		počítač	mapa, glóbus	Internet, DVD
<i>Najkrajšie miesta na Zemi, ktoré vytvorila príroda</i>	Učebnica geografie pre 5. ročník ZŠ	dataprojektor, notebook, počítač, interaktívna tabuľa	mapa, obrázky	Internet, zemepisné encyklopédie, odborné časopisy, vedecko-populárne časopisy
<i>Najkrajšie miesta na Zemi, ktoré vytvoril človek</i>	Učebnica geografie pre 5. ročník ZŠ	dataprojektor, notebook, počítač, interaktívna tabuľa	mapa, obrázky	Internet, zemepisné encyklopédie, odborné časopisy, vedecko-populárne časopisy Tarallo, P: Ázia. Poklady ďalekého východu, Slovart, Sedemdesiat divov sveta, Slovart, Najkrajšie miesta na Zemi, Slovart

Ďalšie učebné zdroje:

Pracovný zošit „Hravá geografia“ pre 5. ročník ZŠ, odborné časopisy – National geographic, GEO, Ľudia a Zem, Historická revue, vedecko-populárne časopisy – Cestovateľ, DVD – mapa a zemský povrch (Salvo Film), Zem ako vesmírne teleso, Čas na Zemi

HODNOTENIE PREDMETU

Žiaci v piatom ročníku sú hodnotení podľa klasifikačného poriadku. Hodnotí sa ústny prejav, práca s mapou a glóbusom, referáty a projekty. Okrem hodnotenia známku, ktorá zhodnocuje výsledok práce žiaka je potrebné zaradiť aj slovné hodnotenie. Slovné hodnotenie zohľadňuje kognitívne schopnosti žiaka, ich postoje k školskej práci, individuálne i sociálne správanie, celkovú aktivitu. Pomáha pri vytváraní sebahodnotenia žiaka. Slovné hodnotenie poskytuje priestor na hodnotenie iných žiakov ako aj seba samého. Je možné kombinovať obidva spôsoby hodnotenia. Hodnotenie žiakov bude založené na kritériách v každom vzdelávacom výstupe. Cieľom hodnotenia je poskytnúť žiakovi a jeho rodičom

spätnú väzbu o tom, ako žiak zvládol danú problematiku, v čom má nedostatky a aké pokroky naopak dosiahol. Súčasťou hodnotenia je tiež povzbudenie do ďalšej práce.

Použité budú adekvátne metódy a prostriedky hodnotenia. Hodnotiť sa budú ústne odpovede, písomné práce po jednotlivých tematických celkoch, 2 projekty a prístup žiaka k vyučovaciemu predmetu (2x počas školského roka). Pod prístupom žiaka k vyučovaciemu predmetu rozumieme: nosenie a úpravu pomôcok, vypracovanie domácich úloh a cvičení, aktivitu na hodinách.

Cieľom je ohodnotiť prepojenie vedomostí so zručnosťami a spôsobilosťami

Hodnotenie úrovne vedomostí a zručností sa realizuje na základe Metodického pokynu č. 22/2011 čl.9 na hodnotenie žiakov.

Kontrola a hodnotenie žiakov bude prebiehať:

- verbálnou formou – v časovom rozsahu 5 - 10 min
- písomnou formou – test v rozsahu 15 - 20 min.
- prezentácia projektov – kontrola a hodnotenie kombinácie písomných a grafických prejavov spolu s komunikačnými zručnosťami žiaka.

Stupnica pre hodnotenie:

100 – 91 %	1
90 – 76 %	2
75 – 51 %	3
50 – 26 %	4
25-0 %	5

Prospech žiaka sa klasifikuje týmito stupňami:

- 1 – výborný
- 2 – chválitebný
- 3 – dobrý
- 4 – dostatočný
- 5 – nedostatočný